

EXPERIENȚA AGENȚIEI DE DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD ÎN REALIZAREA PROIECTELOR DE DEZVOLTARE REGIONALĂ

THE EXPERIENCE OF THE SOUTH REGIONAL DEVELOPMENT AGENCY IN THE IMPLEMENTATION OF REGIONAL DEVELOPMENT PROJECTS

CZU: 332.12 (478)

Tatiana TOFAN,
doctor în economie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The South Development Region, as a geographic location, climate, hydrological network, flora, fauna, natural resources, economic, seaside, is in a well-placed situation, which allows it to attract investment in its own regional development. The article describes the work of the South Development Agency, which has a good experience in implementing regional development projects in the Republic of Moldova. It is also a reliable partner in attracting foreign direct investment to the southern localities of the republic.

Keywords: regional development, South Regional Development Strategy, National Strategy of Regional Development etc.

REZUMAT

Regiunea de Dezvoltare Sud, ca așezare geografică, climă, rețea hidrologică, floră, faună, resurse naturale, economice, cu ieșire la mare, se află într-o situație bine poziționată, ceea ce-i permite să atragă investiții în propria dezvoltare regională. În articol este descrisă activitatea Agenției de Dezvoltare Sud, care dispune de o experiență bună în realizarea proiectelor de dezvoltare regională în Republica Moldova. La fel, ea este un partener sigur în atragerea investițiilor străine directe în localitățile de sud ale republicii.

Cuvinte-cheie: dezvoltare regională, Strategia de dezvoltare regională Sud, Strategia Națională de Dezvoltare Regională.

Agenția de Dezvoltare Regională Sud este o instituție publică, nonprofit, cu personalitate juridică, care funcționează în domeniul dezvoltării regionale. ADR Sud și-a început activitatea în anul 2009 ca urmare a implementării prevederilor Legii cu privire la Dezvoltarea Regională în Republica Mol-

dova. [5] Activitatea Agenției de Dezvoltare Regională Sud este coordonată de Consiliul Regional de Dezvoltare Sud, care întrunește președinții Consiliilor raionale din RDS, reprezentanți din rândul primarilor, antreprenorilor și activiștilor societății civile.

ADR Sud are rolul de a contribui la dez-

voltarea durabilă și echitabilă a întregului teritoriul al regiunii, urmărind înlăturarea dezechilibrelor dintre diferitele zone ale acesteia în favoarea locuitorilor săi.

RDS a Republicii Moldova cuprinde 8 raioane: Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Ștefan Vodă, Leova și Taraclia, ocupând 24% din teritoriul Republicii Moldova. Populația regiunii constituie 15% din populația totală a țării. Infrastructura localităților este compusă din 10 orașe fără statut de municipiu (dintre care 8 centre raionale) și 278 de localități rurale organizate în 177 de comune. Orașele regiunii sunt: Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Căușeni, Căinari, Cimișlia, Leova, Iargara, Ștefan Vodă și Taraclia. Cel mai mare oraș al regiunii este municipiul Cahul. [2]

În comparație cu alte regiuni de dezvoltare și mediile pe țară, RDS are cel mai mic grad de industrializare. Pământul este una dintre principalele resurse naturale, suprafața terenurilor agricole constituind 74% din suprafața totală a terenurilor.

RDS include: [2]

- 22% din teritoriul Republicii Moldova (10636 km²);
- 16% din populația Republicii Moldova;
- 5% din producția industrială a Republicii Moldova;
- 23% din producția agricolă a Republicii Moldova.

Tabelul 1. Numărul populației

anii	2011	2012	2013
Nr. populației	540756	538946	537182

Sursa: www.statistica.md [3]

Cel mai important obiectiv al activității ADR Sud rezidă în implementarea Strategiei de Dezvoltare Regională Sud și a Planului Operațional Regional, documente regionale de bază, ce stabilesc direcțiile strategice pentru dezvoltarea regiunii Sud

și realizarea politicii naționale de dezvoltare regională în regiunea dată.

SDR Sud integrează 3 obiective specifice: [1]

1. Asigurarea accesului la serviciile publice și utilitățile publice de calitate.
2. Creșterea economică echilibrată și durabilă.
3. Consolidarea guvernantei regionale.

În anul 2017 CRD Sud a aprobat Planul Operațional Regional Sud pentru perioada anilor 2017-2020 și reprezintă un instrument de implementare a strategiei, care conține proiecte investiționale depuse de APL din RDS și selectate în cadrul concursului de propuneri de proiecte III, la Fondul Național de Dezvoltare Regională. POR Sud conține 59 de proiecte investiționale, în valoare totală de 2 miliarde 960 milioane lei.

La fel prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 203 din 29.03.2017 a fost aprobat Documentul Unic de Program 2017-2020, în care sunt incluse spre finanțare 12 proiecte din POR Sud 2017-2020, dintre care 6 proiecte au fost aprobate spre finanțare pentru anul 2017. Suma alocată de CNCDR pentru anul 2017 întru implementarea a 6 proiecte investiționale este de 40,62 milioane lei. [2]

ADR Sud își realizează activitățile de bază întru realizarea obiectivelor și măsurilor stabilite în Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020, Strategiei de Dezvoltare Regională Sud și a Planului Operațional Regional, acestea sunt: [4]

OBIECTIVUL SPECIFIC 1. Asigurarea accesului la servicii și utilități publice de calitate. În acest obiectiv se regăsesc patru măsuri și anume:

Măsura 1.1. Modernizarea, extinderea și regionalizarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare.

Măsura 1.2. Reabilitarea și modernizarea drumurilor regionale și locale.

Măsura 1.3. Dezvoltarea sistemelor

regionale de management integrat al deșeurilor solide.

Măsura 1.4. Sporirea eficienței energetice a clădirilor și spațiilor publice.

Întru realizarea *Măsurii 1.1. Reabilitarea și modernizarea drumurilor regionale și locale*, a fost realizat un șir de măsuri ce țin de implementarea în RDS a 3 proiecte investiționale, inclusiv 2 proiecte trecătoare din anii precedenți și implementate cu suportul partenerului de dezvoltare Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), și un proiect aprobat spre finanțare din sursele FNDR pentru anul 2017. Este vorba de proiectele:

1. „Modernizarea serviciilor publice locale de AAC în raionul Cahul”.
2. „Modernizarea serviciilor publice locale de AAC în raionul Leova”.
3. „Construcția sistemului de canalizare în sectorul Valul lui Traian și modernizarea stației de epurare din or. Căușeni”.

OBIECTIVUL SPECIFIC 2. Creșterea economică echilibrată și durabilă. În acest obiectiv la fel se regăsesc patru măsuri, aferente obiectivului dat: [4]

Măsura 2.1. Identificarea și planificarea dezvoltării centrelor urbane.

Măsura 2.2. Planificarea dezvoltării economice și turistice a RDS.

Măsura 2.3. Dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de suport în afaceri.

Măsura 2.4. Modernizarea și promovarea obiectivelor cultural - turistice de importanță regională.

OBIECTIVUL SPECIFIC 3. Consolidarea guvernantei regionale. Pentru realizarea acestui obiectiv specific, pe parcursul anului 2017, ADR Sud a realizat activități pentru fiecare dintre cele 4 măsuri aferente lui, și anume: [4]

Măsura 3.1. Dezvoltarea capacităților actorilor de dezvoltare regională.

Măsura 3.2. Eficientizarea activității operaționale a instituțiilor de dezvoltare regională.

Măsura 3.3. Promovarea potențialului regiunii și atragerea investițiilor în domeniul dezvoltării regionale.

Măsura 3.4. Aplicarea sistemelor de monitorizare și evaluare a implementării strategiei de dezvoltare regională.

În afară de aceste activități de bază, ADR Sud mai realizează și activități transversale ce se referă la elaborarea și aprobarea POR Sud 2017-2020. În anul 2016 a fost lansat cel de-al treilea Concurs de Propuneri de Proiecte la FNDR și elaborat POR Sud 2017-2020, care a fost aprobat în ședința CRD Sud din 26 ianuarie 2017. Beneficiarii direcți ai acestei activități sunt APL din regiuni. [1]

În concluzie se poate menționa, că pe parcursul anului 2017 ADR Sud a înregistrat în procesul de implementare a SDR Sud 2016 -2020 următoarele rezultate:

În domeniul planificării strategice: [2]

- 2 programe regionale sectoriale pe domeniile sporirea atractivității turistice a RDS și dezvoltarea infrastructurilor de sprijin în afaceri, elaborate și aprobate de CRD Sud;

- 1 portofoliu de concepte de proiecte promovate în cadrul Programului Regional Sectorial privind sporirea atractivității turistice a RDS;

- 4 concepte de proiecte în domeniul dezvoltării infrastructurilor de sprijin în afaceri identificate;

- 1 concept de proiect dezvoltat și aplicat spre finanțare în cadrul programului „Primari pentru creștere economică”;

- 2 comisii regionale sectoriale (CRS) constituite pe domeniile AAC și MDS și asigurată funcționalitatea lor;

- 2 ședințe ale CRS pe domeniile AAC și MDS organizate, 61 de participanți.

În domeniul managementului proiectelor: [2]

- 2 proiecte investiționale finanțate din FNDR finalizate cu succes;

- 6,83 km de drum construite/reabilitate în variantă asfaltată;

- 4,55 km de drum variantă macadam construit;

- 8,43 km rețele de canalizare construite;

- valorificate surse financiare din FNDR pentru proiecte investiționale în valoare totală de 40,62 milioane lei.

În domeniul dezvoltării capacităților actorilor de dezvoltare regională:

- 1 program de instruire pentru anul 2018 elaborat;

- 67 sesiuni de instruire pentru actorii de DR din RDS desfășurare;

- 403 actori de dezvoltare regională cu capacități îmbunătățite.

În domeniul cooperării și atragerii investițiilor: [2]

- 3 acorduri de colaborare semnate între ADR Sud, ODIMM, AOAM și Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din or. Cahul;

- facilitarea semnării unui acord de colaborare între primăria comunei Cazangic, Leova, și ținutul Neretsk, Letonia;

- facilitarea semnării a 2 intenții de colaborare între Consiliul raional Leova și regiunea Riebiņu; Consiliul Raional Cimișlia și regiunea Aizkraukles, Letonia;

- 3 proiecte depuse în cadrul Programului Transnațional Dunărea 2014-

2020, în care ADR Sud are calitatea de partener asociat;

- 52 materiale informative privind oportunitățile de aplicare la programele de finanțare internațională distribuite, 18213 actori informați.

În domeniul comunicării eficiente și asigurării transparenței activității ADR Sud: [2]

- 413578 de accesări ale paginii Web a ADR Sud;

- 294 materiale în mass-media locală și națională scrise/difuzate;

- 3 buletine informative electronice elaborate, cca 600 beneficiari;

- 8 panouri informative din incinta Consiliilor raionale actualizate periodic;

- 1 campanie informațională dedicată Zilei Europei, desfășurată.

În domeniul asigurării unui management operațional eficient al ADR: [2]

- 3 ședințe CRD Sud convocate și desfășurate cu succes;

- 15 decizii aprobare în cadrul ședințelor CRD;

- buget operațional valorificat integral.

La fel se poate constata, că Regiunea de Dezvoltare Sud, ca așezare geografică, climă, rețea hidrologică, floră, faună, resurse naturale, economice, cu ieșire la mare, se află într-o situație bine poziționată, ceea ce-i permite să atragă investiții în propria dezvoltare regională.

BIBLIOGRAFIE

1. Buletin informativ: Dezvoltare regională nr. 1, 2017. În: adrsud.md/public/files/buletin_sem_1_2017_-varianta_II.pdf

2. Raport privind implementarea Strategiei de Dezvoltare Regională Sud 2016-2020. Perioada de realizare: ianuarie – decembrie 2017. În: www.adrsud.md

3. Statistici pe domenii a. 2017. În: www.statistica.md

4. Legea nr. 239 din 13.10.2016 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020/ Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 30-39 din 03.02.2017.

5. Legea nr. 438 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova/
Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 21-24 din 16.02.2007.

ABREVIERI

RDS – Regiunea de Dezvoltare Sud

ADR Sud - Agenția de Dezvoltare Regională Sud

POR - Planul Operațional Regional

SDR Sud - Strategia de Dezvoltare Regională Sud

APL – Autoritățile Publice Locale

HG – Hotărâre de Guvern

DUP - Documentul Unic de Program

CNCDR – Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale

FNDR – Fondul Național de Dezvoltare Regională

Prezentat: 2 aprilie 2018.

E-mail: tatianatofan@yahoo.com